

Brussel, 12 oktober 2017
(OR. en)

12741/1/17
REV 1

SOC 610
EMPL 469
ECOFIN 770
EDUC 355

NOTA

van:	het Comité voor sociale bescherming
d.d.:	10 oktober 2017
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Kernuitdagingen op sociaal gebied: belangrijkste boodschappen van het SPC op basis van de jaarlijkse evaluatie van de prestatie-monitor sociale bescherming
	= Bekrachtiging

Voor de delegaties gaan hierbij de "Belangrijkste boodschappen over de sociale situatie en prioriteiten voor de hervorming van het sociaal beleid op EU-niveau", waaraan het Comité voor sociale bescherming op 18 september 2017 de laatste hand heeft gelegd, met het oog op bekrachtiging door de Raad (Epsco) op 23 oktober 2017.

Het volledige verslag staat in document 12741/17 ADD 1.

De bij dat verslag gevoegde landenprofielen van de prestatie-monitor sociale bescherming (SPPM) staan in document 12741/17 ADD 2 - 6.

Comité voor sociale bescherming

Comité voor sociale bescherming (SPC) - Belangrijkste boodschappen over de sociale situatie en prioriteiten voor de hervorming van het sociaal beleid op EU-niveau

1. In het kader van zijn mandaat, dat beschreven staat in artikel 160 VWEU, heeft het SPC voor de Raad zijn jaarlijkse evaluatie van de sociale situatie in de EU en de ontwikkelingen in het sociaal beleid in de lidstaten opgesteld op basis van de meest recente beschikbare gegevens en informatie. Aan de hand daarvan wijst het SPC op de volgende bevindingen en gemeenschappelijke prioriteiten voor de hervorming van het sociaal beleid die als leidraad moeten dienen voor de voorbereidende werkzaamheden voor de jaarlijkse groeianalyse 2018.
2. De laatste update¹ van de SPPM wijst op een voortdurende verbetering van de sociale situatie in de EU, waarbij de meeste sociale indicatoren positieve veranderingen in veel lidstaten laten zien.
3. Voor de EU als geheel zijn de volgende belangrijke, in het oog te houden sociale ontwikkelingen vastgesteld:

Positief zijn

- de stijging van het besteedbaar inkomen per huishouden en de vermindering van het risico op armoede of sociale uitsluiting, als gevolg van een aanzienlijke daling van het percentage ernstige materiële deprivatie en van het percentage (bijna) baanloze huishoudens;
- de sterke aanwijzingen dat de langdurige werkloosheid daalt en de uitsluiting van jongeren afneemt, hetgeen toe te schrijven is aan de verbeteringen op de arbeidsmarkt;

¹ De op EU-SILC (communautaire statistiek van inkomens en levensomstandigheden) gebaseerde indicatoren verwijzen naar de meest recente beschikbare gegevens, te weten die van 2015; De op EU-LFS (arbeidskrachtenenquête) gebaseerde indicatoren verwijzen naar 2016.

- de voortdurende verbeteringen in de arbeidsmarktparticipatie van oudere werknemers.

Daar staan tegenover

- de aanhoudende verslechtering wat betreft de omvang en de hardnekkigheid van de armoede in een aantal lidstaten, en de tekenen van ontoereikende sociale voorzieningen zoals blijkt uit de stijging van het armoederisico voor personen die in (bijna) baanloze huishoudens leven;
 - de toenemende ongelijkheid in het algemeen als gevolg van de crisis, een tendens die nog niet is gekeerd.
4. Wat betreft de ontwikkelingen op de langere termijn sedert de Europa 2020-strategie, is de situatie op de meeste sociale gebieden nog steeds duidelijk slechter als gevolg van de economische crisis. Niettegenstaande recente verbeteringen blijven uitsluiting van de arbeidsmarkt, vooral van jongeren, toegenomen inkomensongelijkheid, de ernst van de armoede en uitdagingen inzake toegang tot huisvesting ernstige zorgpunten. In dezelfde periode verbeterden het relatieve inkomen en de levensomstandigheden van ouderen.
5. De EU loopt nog steeds ver achter op haar Europa 2020-doelstelling inzake bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, zelfs uitgaande van de meest recente, meer bemoedigende gegevens. Volgens de laatste cijfers werden in de EU28 ongeveer 1,7 miljoen meer mensen met armoede of sociale uitsluiting bedreigd dan in 2008²; hun totale aantal bedroeg 118,8 miljoen, of bijna één op vier Europeanen.

² Wegens de beschikbaarheid van gegevens, het referentiejaar voor de in 2010 vastgestelde Europa 2020-doelstelling inzake sociale insluiting.

6. In bijna de helft van de lidstaten kan de effectiviteit van de voorzieningen voor de bevolking in de werkende leeftijd nog aanzienlijk worden verbeterd. Tegelijkertijd blijft armoede onder werkenden een belangrijke maatschappelijke uitdaging voor een aantal lidstaten. Op dit punt valt veel van elkaar te leren, aangezien andere landen erg goede resultaten boeken bij de aanpak ervan. Op de actieve-insluitingsbenadering gebaseerde beleidshervormingen zijn belangrijk om betere sociale resultaten te bereiken, zoals blijkt uit de diepgaande thematische evaluatie die het SPC dit jaar met betrekking tot het lonend maken van werk heeft gemaakt.
7. Naarmate het aantal nieuwe vormen van werk toeneemt, met een aanzienlijke impact op de traditionele arbeidsverhoudingen, wordt toegang tot sociale bescherming voor een groter deel van de beroepsbevolking een belangrijke kwestie. Sociale-beschermingssystemen zullen aangepast moeten worden aan en beter toegesneden op de bijdragecapaciteit en de beschermingsbehoeften van de verschillende soorten zelfstandigen en atypische werknemers.
8. In 2015 worden nog steeds meer dan 25 miljoen kinderen in de EU28 bedreigd met armoede of sociale uitsluiting. Dat zijn er goed 700 000 minder dan in 2014 en zij maken ongeveer een vijfde uit van alle personen die in armoede leven of onder sociale uitsluiting lijden. De laatste jaren is er enige verbetering vastgesteld maar de effectiviteit van de sociale bescherming van kinderen blijft een belangrijk probleem in bijna de helft van de lidstaten. Om de armoede onder kinderen terug te dringen en de armoedecirkel tussen generaties te doorbreken, is er behoefte aan geïntegreerde strategieën waarbij preventie en ondersteuning gecombineerd worden.
9. Inadequaat of slecht doordacht beleid inzake de werk-privébalans draagt bij tot de ondervertegenwoordiging van vrouwen op de arbeidsmarkt, met als gevolg dat zij een lager inkomen hebben, lagere socialezekerheidsbijdragen betalen en aldus een groter risico op armoede en sociale uitsluiting lopen, vooral op oudere leeftijd, . Zoals besproken in de desbetreffende thematische evaluatie, kunnen flexibele en niet-overdraagbare gezins-gerelateerde verloven met compensatieregeling en flexibele arbeidsregelingen vrouwen ondersteunen bij het in evenwicht brengen van hun gezins- en beroepstaken en vaders in staat stellen meer zorgtaken op zich te nemen.

10. In de overgrote meerderheid van de lidstaten worden uitdagingen in verband met armoede of sociale uitsluiting voor personen in kwetsbare situaties, zoals personen met een beperking, geconstateerd, waaruit duidelijk wordt dat het inclusieve karakter en de adequaatheid van socialebeschermingsstelsels in de hele EU een kernuitdaging vormen. Sociale investeringen en preventieve benaderingen zijn nodig om iedereen beter in staat te stellen actief aan de samenleving en de economie deel te nemen.
11. Wat de toegang tot hoogwaardige gezondheidszorg betreft, blijven tussen de lidstaten significante verschillen bestaan, met een sterke inkomensgradiënt. Door de vergrijzing en andere factoren, zoals de hoge kosten van innovatieve technologieën en geneesmiddelen, komen de financiële houdbaarheid van de gezondheidszorgstelsels en het vermogen om aan iedereen adequate gezondheidszorg te bieden steeds meer onder druk te staan. Aangezien de lidstaten bevoegd zijn voor het leveren en organiseren van gezondheidszorgdiensten en medische zorg, zijn op nationaal niveau extra beleidsinspanningen nodig om de universele toegang tot hoogwaardige gezondheidszorgdiensten te waarborgen, waarbij de toereikende en houdbare financiering ervan veilig gesteld wordt en gebruik wordt gemaakt van innovatie en technologische ontwikkelingen.
12. Toegang tot passende, betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg, in toenemende mate gericht op preventie, blijft een prioriteit. Dit impliceert mogelijk een verschuiving van een overwegend reactieve naar een steeds proactievare beleidsaanpak, waarmee beoogd wordt zowel het verlies van zelfstandigheid - en dus de behoefte aan langdurige zorg - te voorkomen als een impuls te geven aan doeltreffende en hoogwaardige langdurige zorg, en waarin de aspecten sociale en gezondheidszorg van langdurige zorg zijn geïntegreerd.

13. Bij de aanpak van de gevolgen van de vergrijzing zijn de voorbije jaren ingrijpende pensioenhervormingen doorgevoerd, die vooral gericht waren op het gelijktrekken van de pensioenleeftijd voor mannen en vrouwen en de koppeling van de pensioenleeftijd aan de levensverwachting. De budgettaire gevolgen van de vergrijzing vormen een aanmerkelijke uitdaging voor de houdbaarheid van het pensioenstelsel op de lange termijn. Bij de hervormingen mag dit aspect evenwel niet los worden gezien van de adequaatheid van de pensioenen en de economische, sociale en politieke risico's die verbonden zijn aan een mogelijke toename van de financiële armoede en sociale uitsluiting onder ouderen. De adequaatheid van de pensioenen is grotendeels een genderspecifieke kwestie. Versterken van de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen en het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen om iets te doen aan de genderkloof op het vlak van pensioenen, die in veel lidstaten bijzonder hoog blijft, zijn belangrijke aspecten van de beleidsrespons. De rol van de sociale partners is in dit verband een essentiële factor voor het succes van de beleidshervormingen.
14. Algemeen beschouwd zullen het beter laten presteren van de socialebeschermingsstelsels wat betreft armoedepreventie en -bestrijding, en sociale investeringen essentieel zijn om de 2020-doelstelling inzake bestrijding van armoede en sociale uitsluiting te verwezenlijken en om bij te dragen aan opwaartse convergentie in de Unie. De lidstaten dienen hun inspanningen voort te zetten en ervoor te zorgen dat de uitgaven voor sociale bescherming betere sociale resultaten en een maximaal positief effect op hoogwaardige werkgelegenheid en inclusieve groei opleveren.